

Meditation Matt. 2,1-12 Fortæl, fortæl, fortæl (Helligtrekongers søndag II)

Da Jesus var født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, se, da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: »Hvor er jødernes nyfødte konge? For vi har set hans stjerne gå op og er kommet for at tilbede ham.« Da kong Herodes hørte det, blev han forfærdet, og hele Jerusalem med ham. Og han sammenkaldte alle ypperstepræsterne og folkets skriftkloge og spurgte dem, hvor Kristus skulle fødes. De svarede ham: »I Betlehem i Judæa. For således er der skrevet ved profeten:

Du, Betlehem i Judas land, du er på ingen måde den mindste blandt Judas fyrster.

Fra dig skal der udgå en hersker, som skal vogte mit folk, Israel.«

Så tilkaldte Herodes i al hemmelighed de vise mænd og forhørte dem indgående om, hvornår stjernen havde vist sig. Og han sendte dem til Betlehem og sagde: »Gå hen og spørg jer nøje for om barnet; og når I har fundet det, så giv mig besked, for at også jeg kan komme og tilbede det.« Da de havde hørt på kongen, tog de af sted, og se, stjernen, som de havde set gå op, gik foran dem, indtil den stod stille over det sted, hvor barnet var. Da de så stjernen, var deres glæde meget stor. Og de gik ind i huset og så barnet hos dets mor Maria, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede for deres gemmer og frembar gaver til det, guld, røgelse og myrra. Men i drømme fik de en åbenbaring om ikke at tage tilbage til Herodes, og de vendte hjem til deres land ad en anden vej.

En af de dejligste fortællinger, der hører juletiden til, er fortællingen om de "vise mænd fra østerland".

De så stjernetegnet på himlen og drog derpå af sted for at finde og tilbede den nyfødte konge-søn i jødernes land. De opsøgte kong Herodes' palads. Men der var ikke nogen ny kongesøn at finde. Kongens skriftkloge fandt imidlertid ud af, at man if. traditionen forventede den ny Messias-konge i Betlehem. Under vejledning af stjernen fandt de vise mænd barnet, som de tilbad og ofrede "guld, røgelse og myrra skær".

Så vidt evangelisten Matthæus' beretning.

Men tænker vi os om, så synes vi synes at vide meget mere end Matthæus fortæller i evangeliet. Det skyldes, at fortællingen om de vise mænd har været meget afholdt. Så meget at der efterhånden opstod en række legender i tilknytning til Matthæus' ret nøgterne fortælling.

En legende er – i bred forstand – en genrebetegnelse for fortællinger af opbyggelig art om hellige personer og fantastiske begivenheder.

Og kun en legende, der vedvarende fortælles, er en afholdt og dermed levende legende.

At de vise mænd med tiden fik kultagtig status for den almindelige befolkning, det vidner legendeudviklingen om.

Kun i Mattæusevangeliet hører vi altså om de vise mænd fra Østerland.

Meget tyder på, at de var vise, fordi de kunne læse i stjernerne dvs. de var den tids astronomer og astrologer. De kunne tyde og tolke den guddommelige vilje i stjernerne.

Derfor lod de sig lede af en stjerne, som de "havde set gå op" - en stjerne, som skulle være tegn på, at en kongesøn var blevet født.

Det er ikke helt usandsynligt, at astronomiske fænomener omkring vor tidsregnings begyndelse kan have trukket mange stjernetydere til området. Dvs. sådanne vise mænd kan have været til stede i landet i tiden omkring Jesu fødsel.

Af datidens nabofolk var især Kaldæerne kendt som dygtige astronomer.

Men Bibelen nævner ikke noget om de vise mænds antal, det står blot ”vise mænd”.
Antallet kan dog stamme fra de tre medbragte gaver: guld, røgelse og myrra.

Efter et par hundrede år kan man finde frem til, at legenden i hvert fald er vokset yderligere.
Nu vidste man, at de vise mænd var konger.

Det er så sidenhen røget ind i salmer, kirkekalender o.a.

Kongeværdigheden er dog usikker. Den skyldes formodentlig ønsket om én særlig overleverings sandhed.

Nemlig den overlevering, der sagde, at når Messias blev født, så skulle der ankomme tre konger fra henholdsvis Taris, Seba og Saba. Det forklarer jo trangen til at gøre de vise mænd til konger.

Omkring år 600 var legendestoffet beriget sådan, at man tilmed kendte navnene på de tre: Caspar og Melchior og Balthasar - man vidste også, at Balthasar var sort afrikaner.

I en legende fra det 11. årh hedder det:

"Den første, en olding med hvidt hår og langt skæg, hed Melchior. Han ofrede guld til Herren som sin konge.

Den anden, ved navn Caspar, var en skægløs og rødmosset yngling. Han ofrede røgelse til Jesus som en hyldest til guddommen.

Den tredje, mørk af lød og skægget hed Balthasar. Myrraen, som var den gave han bragte, forkyndte at Menneskesønnen skulle dø.

De tre repræsenterer således de tre levealdre: ungdom, manddom og alderdom.

Mens gaverne udlægges symbolsk, som sider af Jesu væren som: konge, Gud og lidende frelser.

Ideen om Caspar som hvid europæer, Melchior gul asiat og Balthazar sort afrikaner er dog taget helt ud af det blå. Men i denne tydning kommer de til at fungere som udsendinge for alverdens folkeslag: Afrika, Asien og Europa.

Legenderne om vismændene var så levende i den kristne tradition, at de blev virkelige.

Så virkelige, at man endda fandt deres jordiske rester!

For det blev fortalt, at kejser Konstantins mor, Helena fandt de vise mænds jordiske rester i Jerusalem. Det mente man i hvert fald.

Omkring år 325 bragte hun relikvierne til Konstantinopel, hvor de blev opbevaret i Skt. Sophia-katedralen. Senere kom skrinet med relikvierne dog til Milano.

Men i 1162 erobrede kejser Barbarossa Milano.

Hvorefter han tog relikvierne fra Milanos domkirke og forærede dem til ærkebiskoppen af Køln.

De vise mænds eller De hellige tre kongers mørnede bene endte da i Køln domkirke.

Relikvierne blev et særdeles populært valfartsmål. Hvilket betød en god indtægt for kirken og byen.

Og relikvieskrinet er et af verdens fornemste kunstværker fra den tid. På de måde blev De hellige tre konger centrale i den europæiske kristne kultur.

En legende er en beretning, som er fortalt mange gange før, og som skal fortælles videre.

Og selv om en legende er en forkyndende beretning, så kan den skam godt være ”historisk”.

Legenden om de vise mænd og legenden om hyrderne – som vi hører juleaften - skal fortælles videre. Begge beretninger handler om den nyfødte kongesøn, som både jøder og hedninger tilbad. Jøderne tilbad, idet de var repræsenteret af hyrderne fra Betlehems omegn.

Og alle andre folk - kaldet hedninger – kom og tilbad, idet de var repræsenteret af de vise mænd fra Østerland.

Denne kongesøn var nemlig født til at bringe alle folk på jorden sammen til ét nyt folk - Guds folk.

Så legenden om de vise mænd er en sand legende.

For en sand legende vokser og vokser ikke på grund af fantastiske tilføjelser, men fordi legenden selv er levende og inddrager mere og mere virkelighed i sig.

Legenden er i sig selv historieskabende.

Legenden om De vise mænd eller Hellige tre konger er altså ikke afsluttet. Legenden vokser og bliver stadig mere sand og virkelig, fordi den ikke handler om de tre konger, men om ham som de tilbeder.

Legenden vil fortælles videre indtil alle folk på jorden er kommet til barnet fra krybben, og er knyttet sammen til ét nyt folk - Guds folk.